

The logo for 'MR. TEACHER' features the text in a white, bold, sans-serif font inside a dark blue, rounded rectangular shape. This central element is surrounded by a scattered pattern of small, colorful dots in shades of red, blue, pink, and orange.

MR. TEACHER

VRSTEVNICKÉ UČENÍ

**Představení dvouletého projektu,
tipy a příklady pro zavádění do praxe**

Mr. Teacher je projekt vrstevnického učení mezi žáky středních a základních škol. Projekt vytvořila a pilotovala organizace Hodnotové vzdělávání Cyril Mooney (dále HVCM). Tato metodika popisuje koncept, metodu i zkušenosti z praxe a je volně k dispozici všem zájemcům. V případě zájmu o doprovázení při rozjezdu obdobných aktivit na ZŠ a SŠ mohou zájemci kontaktovat autory na info@hvcm.cz.

Pilotní projekt byl finančně podpořen
Nadací Eduzměna.

OBSAH

Úvod	3
1. Představení projektu	4
a. Počátky a formování projektu	4
b. Cílová skupina	5
c. Lidé a organizace zapojené do projektu	6
d. Formy práce a platformy	9
e. Modifikace projektu	9
2. aktivity projektu	12
a. Fáze projektu	12
b. Školení pro středoškoláky	14
c. Pravidelné doučování	18
d. Vrstevnické vyučování v rámci jedné školy	19
e. Zpětná vazba a mentoring	20
3. Tipy pro hladký průběh (příklady dobré praxe, metodická doporučení, další inspirace)	26
a. Dobrovolnictví	26
b. Vrstevnictví	28
c. Mentoring	29
d. Vzájemná komunikace	30
4. Vyhodnocení projektu	31

A decorative header consisting of five colored dots (blue, orange, pink, orange, blue) arranged horizontally, with the word 'ÚVOD' in a bold, dark blue font centered between the second and fourth dots.

ÚVOD

V tomto textu bychom vám rádi představili projekt Mr. Teacher. Pilotní verze projektu probíhala v Kutné Hoře. Při koncipování a realizaci projektu jsme vycházeli z principů Hodnotového vzdělávání Cyril Mooney, (HVCM) zejména pak jejího pojetí vrstevnického učení a dobrovolnictví v rámci komunity.

Dovolte, abychom vám nabídli nahlédnutí do průběhu projektu, které může sloužit jako inspirace i upozornění na některá úskalí, kterým jsme čelili. Zároveň ve třetí kapitole předkládáme sadu konkrétních tipů a příkladů dobré praxe, které mohou zavádění vrstevnického učení či spolupráci středních a základních škol metodicky podpořit i u vás.

Také bychom na tomto místě rádi poděkovali našemu donátorovi, Nadačnímu fondu Eduzměna, který nám na počátku dal důvěru a byl ochoten projekt rozšířit a modifikovat podle potřeb, které během jeho realizace nastaly.

1. PŘEDSTAVENÍ PROJEKTU

Projekt Mr. Teacher probíhal pod vedením organizace Hodnotové vzdělávání Cyril Mooney od prosince 2020 do prosince 2022 na Základní škole Kamenná Stezka. Klíčovým partnerem bylo Gymnázium Jiřího Ortena, částečně se zapojila rovněž Střední průmyslová škola strojírenská, jedna ze zapojených studentek je žákyně SOŠ a SOU řemesel Kutná Hora. V průběhu projektu bylo podpořeno téměř 100 dětí, vyskoleno a aktivně zapojeno devět středoškoláků, soustavněji participovali tři učitelé.

Cílem projektu bylo využití vrstevnického učení k podpoře dětí trpících školním neúspěchem. Zároveň jsme chtěli prozkoumat možnosti, které přináší propojení základní a střední školy a hledat cesty pro zařazení vrstevnického učení do běžného chodu školy.

Středoškolákům jsme chtěli otevřít možnosti participace na projektech v okolí jejich školy a představit jim sebezkušenostní a vzdělávací potenciál, jaký pro ně takové zapojení může mít.

Více než dvouleté trvání projektu nám poskytlo příležitost rozvíjet jej v podmínkách on-line výuky v období uzavření škol, v době hybridní výuky i v situaci, kdy se chod škol vrátil k běžnému provozu.

a. Počátky a formování projektu

Na počátku stál nápad Petra Steklého z Prostor+ zapojit středoškoláky do podpory žáků základních škol, kteří trpí školním neúspěchem.

V září 2020 se Petr Steklý obrátil na HVCM, zda může zajistit školení středoškoláků.

V rámci týmu HVCM jsme navrhli základní podobu školení, personální strukturu a rozvržení aktivit do průběhu školního roku. Potencionální partneři již byli vytipováni před vstupem HVCM do projektu. V Kutné Hoře

projekt podpořila nadace Eduzměna a naše organizace oslovila ke spolupráci vytipované partnery. Projekt vedla Michaela Stoilova.

Oslovena ke spolupráci byla ZŠ Kamenná stezka, Gymnázium Jiřího Orteny a Střední průmyslová škola strojírenská. Mentorkou se stala paní učitelka Zuzana Kavanová ze ZŠ Kamenná stezka.

Na úvodní schůzce v prosinci 2020 se zástupci všech zúčastněných setkali a byl představen postup školení středoškoláků a navrženy termíny jednotlivých aktivit.

Následně se pak setkali vedení a mentoři jednotlivých škol, lektori a představitelka Eduzměny. Probrali jsme průběh projektu, očekávání, úskalí a samozřejmě nejistotu spojenou s fungováním škol a omezeními v době pandemie.

b. Cílová skupina

Projekt je zaměřen na podporu žáků základních škol. Určen je zejména dětem, které mají problém s látkou probranou ve škole, ale také s motivací nebo jsou sociálně vyloučené, osamělé. V tomto bodě je velmi důležitá součinnost pedagogů dané školy, neboť právě oni mohou děti vytipovat, oslovit a program jim doporučit.

Zároveň máme dobré zkušenosti se zapojením dětí, které výše popsané charakteristice sice neodpovídají, ale o doučování samy aktivně projeví zájem. Různorodost dětí zapojených do programu umožní pro doučování vytvářet heterogenní skupiny. Je však třeba dát pozor, aby se tak děti, které často v běžných hodinách zaostávají, v takových skupinách nestaly neúspěšnými i v průběhu doučování.

Důležitou cílovou skupinou jsou středoškoláci. V průběhu spolupráce absolvují školení a praxi s dětmi. Zároveň jim je zprostředkován koncept pomoci, ať už formou dobrovolnictví nebo formou honorované výuky.

V případě vrstevnictví v rámci jedné školy se cílovou skupinou stávají všichni žáci zapojených tříd a také jejich pedagogové, kteří mají díky systematickému rozvoji programu možnost hledat nové formy spolupráce a začleňovat je do své běžné praxe.

c. Lidé a organizace zapojené do projektu

Základní škola

Cílovou skupinou programu jsou žáci základní školy. Základní škola je tedy organizací, která doporučuje klíčové aktéry a komunikuje s nimi a jejich rodiči. Rovněž organizačně zajišťuje prostory a docházku dětí. Z řad zaměstnanců ZŠ vychází také mentor, který je důležitou osobou pro navázání vztahů mezi dětmi a jejich staršími parťáky.

Je možné, aby tuto roli zastávala jiná organizace například NZDM (nízko-prahové zařízení pro děti a mládež) nebo Dětský domov.

Střední škola

Jejím nejdůležitějším úkolem je nábor doučovatелů a vytvoření zázemí pro jejich práci. Středoškolákům zprostředkovává celkový kontext jejich práce, oceňuje jejich nasazení.

Zaštiťující organizace

V této pilotní verzi to byla organizace HVCM.

Nicméně s metodikou školení, systémem supervize a vedením projektu, tuto roli může zastávat i jiný subjekt.

Úkolem zaštiťující organizace je:

- Zprostředkovat všem aktérům koncepci celého programu
- Oslovit a propojit jednotlivé aktéry
- Zajistit školení mentora/mentorů
- Zajistit školení středoškoláků (v případě vrstevnického učení v rámci jedné školy zajistit přípravu žáků)
- Monitorovat průběh programu prostřednictvím zpětné vazby jednotlivých aktérů (žáků ZŠ, žáků SŠ, mentorů, vedení škol)
- Vyhodnotit program a navrhnout případné změny pro jeho udržitelnost a další rozvoj

Popis jednotlivých rolí a jejich specifika:

Doučované děti

Do programu se přihlásí dobrovolně. Zároveň dle našich zkušeností i děti, kterým docházka byla doporučena učiteli či jsou na setkání posílány rodiči, tedy nechodily úplně dobrovolně, ve zpětných vazbách uvádějí, že jsou rády, že se programu zúčastnily. Za důležitou v tomto směru považujeme pravidelnost a podporu vztahu k doučovatelům (děti by svého staršího parťáka měly znát, doučovatelé by se u nich neměli střídat, zároveň je možné, že se hned první propojení staršího a mladšího parťáka nemusí zdařit, je tedy v pořádku zkoušet nové kombinace).

Doučovatelé

Do programu se hlásí dobrovolně. Měli by jej vnímat jako závazek. Pokud tedy již s dítětem nebo skupinou dětí domluví termín a začnou pracovat, stávají se pro ně pravidelná setkání povinností. Žáci SŠ tráví čas se svými mladšími vrstevníky, mohou s nimi pracovat na zadáních doporučených učiteli dětí, ale některé ze společných hodin mohou věnovat i jiným aktivitám, které dětem umožní nahlédnout na školní látku z jiného úhlu pohledu. Během školení je středoškolákům doporučena základní struktura společných setkání, v nichž je část společného času věnována vždy i běžnému rozhovoru. Středoškoláci promluví s dětmi například o tom, jak se děti mají, co je za poslední týden zaujalo, čemu věnovaly svůj čas.

Zapojení středoškoláků v rámci projektu probíhalo ve dvou podobách – honorované doučování a dobrovolnická aktivita. Obě varianty i další možnosti blíže rozvedeme ve třetí kapitole.

Mentor

Jde o klíčovou osobu, která je zaměstnancem partnerské ZŠ. Zná tedy děti zapojené do programu, může komunikovat s jejich učiteli i rodiči. Zároveň je styčnou osobou pro doučovatele, zajišťuje organizaci jednotlivých setkání, ale i dílčí metodickou podporu doučovatelům. Komunikuje s metodikem ohledně zařazení témat do školení i mentorských setkání. Účastní se supervizních setkání s doučovatelem vedených zastřešující organizací.

Metodik

Zajišťuje návaznost jednotlivých kroků v rámci organizace celého programu. Dohlíží na sled jednotlivých částí školení, pravidelný mentoring. Vede

mentorská setkání. Průběžně komunikuje s mentorem, monitoruje zpětné vazby a reaguje na ně (například zařazením podpůrných školení, načasováním mentorských setkání, doplněním potřebných materiálů).

Vedení ZŠ

Je velmi důležitým aktérem, zejména v úvodní fázi programu. Podaří-li se zajistit informovanost a zainteresovanost pedagogického sboru, je možné snáze a cíleněji zapojit právě ty děti, kterým je program primárně určen. Zároveň podporuje-li vedení informovanost v rámci pedagogického sboru, může se Mr. Teacher stát pro učitele silným spojencem. Poskytnou-li učitelé doučovatelům informace o potřebách jednotlivých dětí, mohou setkání partáků být cíleněji naplánována a přímo podpořit následnou práci dětí v hodinách.

Paní učitelka Zuzana Kavanová, mentorka v ZŠ Kamenná stezka:
„Mr. Teacher mi opravdu pomáhá. Na dětech je vidět, že probíranou látku navíc procvičily, a to i jinou formou než ve škole.“

Vedení SŠ

Při oslovování středoškoláků je velice důležité, jak pedagogickému sboru a jeho prostřednictvím středoškolákům informace o programu vedení školy podá. Je-li spolupráce se základní školou vnímána jako prospěšná, obohacující a samotné studium vhodně doplňující, může to přístup středoškoláků k programu (vstupu do něj a intenzitu zapojení) zásadně ovlivnit.

Koordinátor

Hladký průběh projektu a plynulou komunikaci mezi všemi aktéry musí zajišťovat jedna osoba. Doporučujeme, aby tato osoba byla ze zastřešující organizace. Dílčí komunikaci může provádět metodik, či mentor, nicméně osoba koordinátora, která má přehled nad celým projektem, jednotlivými jeho fázemi, procesy, aktéry a předchází případným rizikům je zásadní.

Účetní

Pozice mentora, metodika, koordinátora a případně i doučovatelů (dle dohody) jsou honorovány. Výplaty tedy provádí účetní. V případě pilotního projektu to byla účetní zastřešující organizace, možná je i varianta (v případě financování programu z rozpočtu školy), že půjde o účetní ZŠ.

d. Formy práce a platformy

V počátku projektu probíhala ve všech školách distanční výuka, bylo tedy třeba pracovat v on-line prostředí. Uvítali jsme spolupráci s platformou [Talentify.me](https://talentify.me), kterou žákům přímo v hodině představil Štěpán Materna. Zde mohou žáci nabízet nebo vyhledávat nejrůznější doučování a v bezpečném a ke společné práci uživatelsky příjemném prostředí se setkávat. Model se velice osvědčil v Rakousku.

K on-line doučování jsme nicméně nakonec zvolili platformu Google Classroom, protože v tomto prostředí byly děti zvyklé pracovat. Pro účel projektu v rámci Google prostředí ZŠ Kamenná stezka vznikla samostatná třída Mr. Teacher, kterou pro společná setkání s doučovanými dětmi využívali doučovatelé.

Po návratu do školy jsme vyzkoušeli také několik forem spolupráce. Některé děti absolvovaly doučování jeden na jednoho, pro jiné jsme zvolili doučování ve skupinách tři až pět dětí. Zároveň se studentkám osvědčila výuka v tandemu a dokonce i ve trojici. V tomto případě gymnazistky trávily s dětmi 90 minut, většinou se během tohoto času střídaly ve vedení aktivit. Zbývající dvě plnily roli asistentek, někdy se aktivit (her) zúčastnily spolu s dětmi.

V posledních měsících projektu jsme se zaměřili na vrstevnické učení, které probíhalo v rámci jednotlivých tříd jedné školy. Starší třídy (třetíci, pátáci, sedmáci) se v rámci výuky pod vedením svých učitelů připravily na společnou práci, následně pak v menších skupinách starší žáci vedli program s mladšími spolužáky.

Školení středoškoláků probíhala on-line. Mentoring probíhal živě a on-line. V případě potřeby jsme komunikovali e-mailem i telefonicky. Pro skupinovou komunikaci se nám osvědčila skupina na Messengeru.

e. Modifikace projektu

Díky důvěře a flexibilitě donora i zúčastněných organizací jsme v průběhu pilotní fáze projektu i ve druhé fázi (prodloužení projektu) měli neocenitelnou možnost program upravovat, doplňovat nebo přizpůsobovat aktuální situaci.

Prvním momentem, který vedl ke změně postupů nejen nás, bylo uzavření škol v souvislosti s pandemií COVID-19 a s ním spojená distanční výuka. Počátek práce středoškoláků s dětmi jsme v důsledku pandemie odložili, zároveň jsme hledali cesty, jak nadšení středoškolaček využít a s dětmi je skontaktovat co nejdříve. To jsme zajistili například vstupem středoškolaček do on-line hodin běžné výuky. Žáci střední průmyslové školy připravili prezentaci své školy pro devátáky, ve třech třídách proběhly vstupy v hodině angličtiny, které si připravily žákyně gymnázia, některé děti absolvovaly s doučovateli také individuální on-line setkání.

První osobní kontakty doučovatelek a dětí započaly již v době hybridní výuky. Na doučování v menších skupinkách se však přihlásily i další děti, které jsme nakonec do programu zařadili, reakce na takto smíšené skupinky jsou spíše pozitivní. Chceme s touto formou, která vznikla spíše mimochodem dále pracovat, zaujalo nás například, jak propojuje i v on-line děti, které se třeba běžně nekamarádí.

Nečekanou modifikací byl také přístup středoškoláků k samotné práci. V původním návrhu projektu jsou doučovatelé za svoji práci placeni, což jistě dává smysl, zároveň to ale výrazně snižuje udržitelnost konceptu a celkovou úspěšnost zavádění programu do praxe. V rámci plánování projektu Mr. Teacher jsme rovněž počítali s honoráří pro doučovatele a možnost být za svoji práci placeni měli doučovatelé až do samotného konce. Snad i na základě důrazu na dopady programu a jeho celkovou prospěšnost akcentovanou v úvodních školeních se někteří doučovatelé rozhodli vykonávat práci jako dobrovolnickou aktivitu, tedy zdarma. V takovémto nastavení programu vidíme velký potenciál pro posílení vnímání dobrovolnictví u mladých lidí.

V původním návrhu jsme rovněž počítali s mentory z řad učitelů středních škol. Nakonec se osvědčily konzultace zejména s mentorkou ze ZŠ, která děti zná, může se snadno spojit s jejich učiteli a středoškolačkám byla schopná poradit i metodicky a didakticky. Středoškolské mentory jsme tedy nakonec vůbec nezapojili. Zároveň si jsme vědomi role, kterou středoškolské učitelé mohou sehrát při náboru doučovatelů a jejich vedení v průběhu roku. Středoškolský mentor tak může být velice důležitou postavou, zejména je-li program jako takový vnímán střední školou jako důležitá součást vzdělávání a školního života.

Vzhledem k rozhodnutí několika středoškolaček v projektu pokračovat i v dalším školním roce, koncipovali jsme školení nováčků tak, aby se vždy v jeho druhé části mohli připojit zkušení doučovatelé. Tento postup se nám osvědčil jednak proto, že v průběhu těchto společných částí školení mezi sebou mohli zkušení doučovatelé s nováčky sdílet své poznatky a praxi. Zároveň jsme tím nabídli zkušeným doučovatelům novou inspiraci v podobě nových hostů a lektorů. Právě setkání se zajímavými přednášejícími středoškoláci ve zpětných vazbách velice ocenili.

Společné zkoumání aspektů vrstevnického učení, několik setkání v rámci platformy Talentify.me a velice inspirativní setkání komunity učitelů hodnotového vzdělávání Záhodno, jehož hostem byla Marie Kozáková z roudnické školy Smart, nás dovedlo k nápadu věnovat závěrečnou – prodlouženou fázi projektu **vrstevnickému učení v rámci jedné školy**. Ač tato podoba vrstevnického učení původně v projektu zahrnuta nebyla, vyplynula z původního programu a byli jsme velice rádi, že jsme našli prostor se jí věnovat. Došlo zde ke změně aktérů (nejde již o žáky různých škol). Právě tímto krokem jsme se v projektu velice přiblížili k jednomu z pilířů hodnotového vzdělávání, kterým je zařazení pravidelného vrstevnického vzdělávání do běžného chodu školy.

Důležité také je počítat s tím, že v průběhu realizace se objeví témata, která jsme původně do přípravy středoškoláků nezařadili, a je třeba mít prostor je do programu přidat. V našem případě to byla například práce s dětmi s odlišným mateřským jazykem (OMJ), kterých bylo mezi doučovanými více, s vypuknutím války se jejich počet ještě zvýšil.

2. AKTIVITY PROJEKTU

Tato kapitola popisuje průběh projektu Mr. Teacher, který jsme realizovali v období září 2020 – prosinec 2022. Předkládáme jej však v univerzální podobě, aby zároveň mohl sloužit jako podpora při plánování a uskutečňování podobných projektů, jejichž cílem je zavádění programu vrstevnického učení.

a. Fáze projektu

Plánování projektu

V této fázi vzniká jasná koncepce programu, jsou definovány jednotlivé role projektu a základní časové rozvržení do průběhu školního roku. Na základě toho vzniká rozpočet projektu a jsou zajišťovány finanční zdroje pro jeho samotnou realizaci.

Uzavření partnerství

Nejsou-li již předjednání, v této fázi oslovujeme potencionální partnery a seznamujeme je se základními rysy projektu. Obsazení jednotlivých rolí programu. Následuje plánovací setkání všech zúčastněných, na němž dojde k vymezení kompetencí, upřesnění harmonogramu, formulaci očekávání a rizik i zhodnocení udržitelnosti v dané škole. Rozhodnutí, zda se škola do projektu zapojí, vedení konzultuje se svým sborem. Je velice důležité nejpozději ve chvíli uzavření partnerství o podobě programu, jeho cílech i přínosech informovat celý pedagogický sbor. Díky tomu pak z programu benefitují nejen jednotlivci, ale celá škola. Jednotliví učitelé se například mohou obrátit na mentora a domluvit zařazení svých žáků do programu, učitelé zařazených žáků mohou formulovat směrem k doučovatelům svoji zakázku ohledně procvičení konkrétní látky.

Výběr dětí a doučovatelů

Podarí-li se do výběru zapojit co největší množství pedagogů, zvyšujeme šanci, že se do programu zapojí právě děti, kterým může sloužit nejlépe. Zároveň je velice důležité, jak je program a jeho přínosy představen stře-doškolákům a jaký prostor jim je dán, aby zvážili své zapojení.

Školení středoškoláků

Úvodní část, alespoň dvě školení, probíhá před prvními setkáními doučovatelů a dětí. Struktura a náplň školení je dána (blíže se s ní seznámíte v následujícím bodě), nicméně velmi doporučujeme, nechat rovněž prostor otevřený pro témata, která vyplynou z praxe. Příkladem mohou být problémy s motivací dětí nebo práci s dětmi s odlišným mateřským jazykem, které středoškolačky reflektovaly v pravidelných dotaznících a my jsme na ně reagovali zařazením přednášky či workshopu na daná témata.

Setkání dětí a jejich doučovatelů

Měla by být naplánována na termíny po druhém školení. Doporučujeme setkání dlouhodobě plánovat na pevný den a čas, nicméně vyžaduje-li to situace je možné plánovat i jinak. Rozdělení dětí plánuje mentor s metodikem. Děti mají předem možnost seznámit se s doučovateli prostřednictvím krátkého medailonku s fotkou, případně osobní návštěvou doučovatelů ve třídě nebo v rámci on-line vstupu do výuky. S jakými dětmi budou pracovat, se doučovatelé dozvědí už na školení. Rozdělit děti do skupin jednotlivých doučovatelů pak mohou s mentorem společně a při té příležitosti se o dětech a jejich potřebách dozvědět bližší informace.

Zpětná vazba

Po každém setkání středoškoláci zpracují zpětnou vazbu (její součástí jsou i otázky, které v závěru setkání pokládá doučovatel dítěti). Dotazníky, které jsme použili, naleznete v této kapitole pod bodem e. Metodik a mentor průběžně zpětné vazby monitorují a reagují na ně v mentorských setkáních.

Průběžné doprovázení středoškoláků

Během celého projektu je velmi důležitá průběžná komunikace s doučovateli. V případě tohoto pilotního projektu probíhala na několika úrovních.

Školení předcházela prvním setkáním s dětmi, ale pokračovala i v době, kdy už doučovatelé se svými mladšími parťáky aktivně pracovali.

Mentorka před každou hodinou informovala doučovatele ohledně obsahu výuky jednotlivých žáků. Doučovatelé měli k dispozici materiály, s nimiž děti pracují v hodinách.

Pravidelných mentorských setkání se účastnili doučovatelé, mentorka i metodička.

Aktuální informace jsme si předávali prostřednictvím skupiny na Messengeru. Pokud někdo z doučovatelů narazil na problém, věděl, že se může kdykoliv ozvat, což se běžně dělo, většinou prostřednictvím e-mailu.

Společné akce

Pravidelná setkání doučovatelů a dětí jde ozvláštnit dalšími společnými setkáními všech – společná procházka, uzavření programu na konci roku apod.

Evaluace projektu

My jsme pro vyhodnocení pilotního projektu Mr. Teacher zvolili externí evaluaci. Evaluátorka společně s metodičkou navrhly podobu zpětno-vazebních dotazníků používaných v průběhu trvání celého programu, zároveň provedla kvalitativní rozhovory s doučovatelkami i mentorkou. Doučovatelky byly zároveň vyškoleny v tom, jak závěrečnou evaluaci vést s dětmi.

Ocenění doučovatelů

Doučovatelé na závěr programu získají certifikát o absolvovaném školení i počtu hodin praxe, zároveň v případě, že se doučování věnovali jako dobrovolnické činnosti, získávají certifikát o dobrovolnické práci.

Za zásadní považujeme soustavnou a cílenou práci s doučovateli od úvodního setkání přes strukturované školení a průběžné doprovázení, až po závěrečné shrnutí práce a ocenění.

b. Školení pro středoškoláky

Základní školení pro středoškoláky sestává z 30 hodin vedených různými lektory. Program reviduje a moderuje metodik. Původně jsme počítali se školeními naživo, vzhledem k epidemiologické situaci jsme přistoupili ke školením on-line. Výhodou této formy je rozhodně širší možnost zprostředkovat setkání se zajímavými lektory, pro něž je účast prostřednictvím on-line snadnější.

Úvodní schůzka (on-line) – polovina září

Přítomni jsou středoškoláci, mentoři, metodik projektu. Účastníci, budoucí doučovatelé velice ocenili, že se setkání účastnili rovněž zástupci vedení škol, ředitelka zastřešující organizace, autor myšlenky projektu Mr. Teacher i někteří lektoři. Ze zpětných vazeb vyplynulo, že pro nastartování celého projektu měla váha, kterou úvodnímu setkání dodala takováto personální obsazenost, velkou důležitost.

Gymnazistka Monika:

„Když jsem se do projektu přihlásila, vůbec jsem netušila, že je to všechno tak promyšlené a zorganizované. Tak teď se ještě víc těším.

- Představení jednotlivých fází projektu a struktury společné práce (školení, zpětné vazby, supervize)
- Úkol: středoškoláci vytvoří medailonek s fotkou, aby se s nimi děti mohly předem seznámit/domluví se termín návštěvy doučovatelů ve třídách nebo v rámci on-line vstupů do výuky.

První školení (proběhlo on-line, ale doporučujeme naživo) 8h – konec září

Cíle:

- Seznámení
- Nastavení skupiny doučovatelů jako týmu
- Poskytnutí didaktických nástrojů k doučování

Obsah:

- Seznamovací a orientační blok
- Úvod do hodnotového vzdělávání (zkoumání vlastní motivace, postojů, vztahu k učení, komunikace s dětmi)
- Formy práce (typy na praktické didaktické postupy)
- Internetová bezpečnost
- Jak pracovat se zpětnou vazbou a reflektovat

Druhé školení 8h – počátek října

Cíle:

- Poskytnutí didaktických nástrojů k doučování
- Praktický nácvik
- Rozdělení dětí

Obsah:

- Práce s dětmi – vlastní zkušenosti (vedení oddílu, tábory)
- Hodnotové vzdělávání: téma komunikace
- Co znamená být parťák? Nastavení vztahu doučovatele a doučovaného
- Seznámení s prostředím školy doučovaných žáků
- Potřeby a zázemí konkrétních dětí zařazených do programu
- Koho budeme doučovat – rozdělení dětí k jednotlivým doučovatelům
- Co budeme doučovat – možné zdroje inspirace, způsob komunikace s učiteli/rodiči dětí
- Modelové hodiny – doučovatelé si vyzkoušejí na sobě navzájem, jak učit
- Organizační část – termíny začátku doučování
- Internetová bezpečnost

Třetí školení (on-line) 4h – konec listopadu

Cíle:

- Poskytnout další didaktické nástroje (vyplývající z potřeb praxe)
- Podpora pro práci s motivací dětí, strategie pro zamezení případného nevhodného chování dětí
- Nastavení rovnováhy mezi výukovou a sociální částí společného času

Obsah:

- Zkušenost doučovatele z podobného programu
- Tipy cvičení pro výuku
- Příprava a nácvik modelových cvičení
- Postupy, jak řešit kázeňské prohřešky
- Formy práce posilující motivaci dětí
- Strategie, jak s dětmi mluvit např. o sprostých slovech, spolužácích, které nemají rádi...

- Internetová bezpečnost a jak ji předávat dětem
- Čtvrté školení (on-line) 4h – leden/únor

Čtvrté školení (on-line) 4h – leden/únor

Cíl:

- Posílit doučovatele v přímé výuce
- Reagovat na specifické potřeby

Obsah:

Toto školení by mělo hodně vycházet z potřeb, které vyplynou ze zpětných vazeb z průběhu doučování.

- Sdílení zkušeností z vlastních hodin
- Tipy pro práci s dětmi s odlišným mateřským jazykem (OMJ)
- Hodnotové vzdělávání: téma ticho

Páté školení (on-line) 4h – duben/květen

Cíl:

- Seznámit doučovatele s evaluací – jejími cíli, možnostmi, nástroji
- Ukončit spolupráci v pozitivním duchu

Obsah

Prostřednictvím kvalitativního rozhovoru (vedeným evaluátorkou) hledání odpovědí na otázky:

- Co je evaluace a proč ji dělat?
- Jak evaluaci můžeme uplatňovat a jaké nástroje k tomu použít?
- Jak efektivně ukončit společnou práci s dětmi?

Toto setkání jsme koncipovali jako společnou slavnost, uzavření práce i s pohoštěním. Proběhlo prezenčně, narozdíl od úvodního setkání se kromě doučovatelek zúčastnily i mentorka, metodička a koordinátorka. Doporučujeme setkání dodat vážností přizváním dalších aktérů (např. vedení školy).

Cíl:

- Shrnout a ohodnotit práci
- Formulovat její dopady i vliv na další směřování doučovatelů
- Rozloučit se

Obsah:

- Prezentovány jsou výsledky evaluace
- Prostor pro reflexi – co nám práce v programu dala a vzala
- Společné tipy pro úpravu programu
- Ocenění práce všech zúčastněných – předání certifikátů

c. Pravidelné doučování

Doučování probíhá v prostorách školy. Je tedy třeba technicky zajistit příchod středoškoláků, učebny, v nichž bude doučování probíhat, případně zajistit vyzvednutí dětí z družiny. Tato stránka se zdá samozřejmostí, ale doporučujeme ji při plánování nepodcenit, může být časově náročnější, než se zdá. Doučování může také probíhat na půdě jiné zapojené organizace (NZDM, DDM – Dům dětí a mládeže, ZUŠ – Základní umělecká škola, knihovna...) případně na soukromých místech. S doučováním u dětí doma máme jen malé zkušenosti z jiných projektů, tento model spíše nedoporučujeme, protože vyžaduje důkladnější přípravu doučovatelů i rodiny (například ve spolupráci se sociálním odborem) a pravidelnou supervizi.

Z hlediska dětí, doučovatelů i technického zajištění doučování se nám osvědčila pravidelnost (schůzky probíhají ve stanovený den a hodinu). I v případě dětí, které se hůře soustředí, doporučujeme plánovat doučování minimálně na 45 minut. Pokud setkání trvá kratší dobu, nedostává se společného přípravného času i prostoru pro popovídání na závěr.

d. Vrstevnické vyučování v rámci jedné školy

Spolupráce mezi vrstevníky je jedním z pilířů hodnotového vzdělávání. Na vzájemné interakci mezi žáky stojí hlavní metodické postupy ověřené Cyril Mooney v kalkatské škole Loreto Sealdah. V této škole umožnilo zapojení žáků do pedagogického procesu přijmout výrazně větší počet dětí, často negramotných či s různými handicap, zároveň významně posílilo kompetence i motivaci stávajících žáků. V neposlední řadě výrazně ovlivnilo i jejich postoje a hodnotové zakotvení. Daleko intenzivněji začali vnímat vzdělání jako dar, který dostávám, a o němž se mohu a umím podělit. Tento model se tak stal pro svoji komplexnost inspirací mnohým dalším školám. Je-li vrstevnické vzdělávání pevně zapracováno do programu školy, má výrazný vliv na její klima, ale je také přínosné z hlediska osvojování obsahu výuky.

Zkušenost s vrstevnickým učením probíhajícím mezi středoškoláky a dětmi ze základní školy a také česká inspirace ze základní školy SMART v Roudnici prezentovaná na setkání komunity učitelů hodnotového vzdělávání Záhodno Marií Kozákovou byla pobídkou k naplánování hodin s vrstevnickou výukou i v rámci samotné školy Kamenná stezka. Vrstevnictví v rámci školy jsme připravili společně s paní učitelkou Zuzanou Kavanovou. Příprava sestávala z několika inspirativních setkání – zkušenost ze školy Loreto Sealdah zpracovaná v principech hodnotového vzdělávání, setkání komunity učitelů Záhodno s tématem vrstevnické učení, setkání s metodiky platformy Talentify.me, setkání s metodičkou Mr. Teacher. Dále plánování probíhalo v rámci školy. S žáky první, druhé, třetí, páté a sedmé třídy jej vyzkoušely paní učitelka Zuzana Kavanová, Petra Diepoldová a paní asistentka Pavlína Slavičková.

Výhodou zavedení vrstevnické výuky v rámci jedné instituce je snadnější plánování i realizace.

Pracovali jsme vždy s celými třídami. Příprava starších parťáků i samotné setkání obou skupin probíhalo v době výuky. Příprava na program v nižším ročníku (jedna vyučovací hodina) zabrala v jednotlivých třídách tři až čtyři hodiny.

Z evaluačního rozhovoru se zapojenými pedagožkami vyplynulo:

- Tento způsob práce velice posiluje mezitřídní vztahy (děti spolu velmi pěkně pracovaly, následně se ve třídách vzájemně navštěvují).
- Zvyšuje motivaci (děti v obou rolích se snažily, i ti, kteří mívají výchovné problémy, byli vůči starším parťákům pozorní, všichni se velmi horlivě zapojili do přípravy, chtěli vytvořit co nejlepší materiály).
- Kontinuita ve spolupráci tříd je funkční, ale vzhledem k náročnosti přípravy je realistická frekvence čtyřikrát za školní rok.
- Na přípravě a práci starších dětí se odrazily jejich vlastní pracovní návyky (s mladšími parťáky pracovaly v centrech činností, na která jsou zvyklí, bylo pro ně důležité uzavřít společnou práci reflexí)
- Práce s chybou – během přípravy dohlédneme, aby materiály, které děti vytvoří, neobsahovaly chyby, zároveň, aby dodržovaly i estetický standard (aby se z nich mladším parťákům dobře učilo), zároveň děti připravíme, že i když jsou v roli učitelů, nemusí všechno vědět, že jde o společný proces poznávání
- V případě vrstevnického učení v rámci výuky jazyka máme dobrou zkušenost s mezipředmětovou spoluprací (CLIL – angličtina v předmětu člověk a jeho svět)

Audiovizuální záznam z jednotlivých hodin realizovaných v rámci projektu je k dispozici na stránkách školy (sedmáci u třetáků, třetáci u prvňáků, pátáci u druháků).

e. Zpětná vazba a mentoring

Od samého počátku projektu jsme věděli, že chceme velmi bedlivě monitorovat, jak doučování vnímají děti i doučovatelé. K tomuto účelu vzniklo několik zpětnovazebních dotazníků pro obě tyto skupiny. Ne všechny jsme použili, a to z časových či organizačních důvodů. Přímě děti tak nakonec dotazníky pravidelně nevyplňovaly – společnou práci po každé hodině reflektovaly doučovatelé.

Dotazníky zajistily pravidelné informace o průběhu doučování pro metodika, zároveň byly podkladem pro mentorská setkání a staly se také zdrojem dat pro závěrečnou evaluaci.

V průběhu projektu jsme použili tři různé podoby dotazníků.

1. Pro vstupy doučovatelů do on-line výuky (leden, únor 2021)

Položky dotazníku:

- Ve, které třídě jste učili?
- Kolik tam bylo dětí?
- Jakou látku jste probírali?
- Jaké aktivity jste dělali?
- Zapojily se vám všechny děti?
- Krátce popište průběh vašeho vstupu.
- Co vám pomohlo zapojit všechny děti?
- Co se vám povedlo?
- Co nevyšlo?
- Co vás překvapilo?

Zde pro ilustraci několik odpovědí z těchto dotazníků:

Co vám pomohlo zapojit všechny děti?

Paní učitelka a asistentky, které děti vyvolávaly.

Co se vám povedlo?

Odhadnout náročnost a množství látky.

Co nevyšlo?

Při sdílení prezentace se mi nepodařil nasdílet i zvuk, proto nefungoval zvuk u videa.

Co vám pomohlo zapojit všechny děti?

Kluci se zapojovali sami (za což jsem velmi ráda). Hodně jsem je podporovala aby se mě nebáli.:D

Co se vám povedlo?

Promítnout správně prezentaci, abych je viděla jak se hlásí.

Co nevyšlo?

Problém byl se zvukem (nakonec se vyřešil).

Zápolila jsem se členama (někdy jsem je vypustila nebo je neřekla dost nahlas).

Co vás překvapilo?

Jak byli kluci hodní. Doopravdy se snažili. Zapojovali se velmi často.

2. Pro práci s dětmi během on-line a hybridní výuky (únor – červen 2021)

Položky dotazníku:

- Kolik tam bylo dětí?
- Jakou látku jste probírali?
- Jaké aktivity jste dělali?
- Co se vám povedlo?
- Co nevyšlo?
- Co vás překvapilo?
- Jakou měl váš parťák náladu?
- Narazili jste na něco, co by bylo třeba řešit dál?
- Napadá vás ještě něco?

Co se vám povedlo?

Myslím, že se mi povedlo je zapojit do hodiny, i když Alex na tom byl špatně se soustředěním.

Co nevyšlo?

Tentokrát šlo vše tak, jak mělo.

Co vás překvapilo?

Překvapilo mě, jak Kája uměl ta slovíčka, která měl, bohužel mě překvapil i ten fakt, že Alex umí ta nová a ta stará mu dělají problémy, přesněji je přeložit do češtiny. On ví, co znamenají, dokáže je popsat, jak vypadají, ale na české slovíčko si nevzpomene.

Jakou měl váš parťák náladu?

Oba byli nějací unavení a nesoustředění.

Praktický příklad:

Napadá vás ještě něco?

Příště si pro něj připravím básničku s textem od Trnky, říkal, že mu čtení v češtině dělá problém... také se pokusím najít jinou variantu, jak mu zpříjemnit učení se dnů v týdnu.

3. Pro práci s dětmi naživo (říjen 2021 – červen 2022)

Položky dotazníku:

- Kdo doučoval:
- Datum:
- Kolik bylo dětí:

Co jste dnes dělali (Jakou látku jste probírali, jaké aktivity k tomu použili)?

Jak hodnotíte dnešní práci? (možno zaškrtnout více položek)

- parták se soustředil (při zaškrtnutí kolik minut)
- parták udělal pokrok (při zaškrtnutí konkretizovat)
- partáka to nebavilo (konkretizovat)
- nevěděla jsem, jak partáka motivovat
- nevěděla jsem, jak látku srozumitelně vysvětlit
- jiné:

Popište dnešní práci

- Co se vám povedlo?
- Co vás překvapilo?
- Co nevyšlo?

Měli jste prostor i na další věci kromě učení?

- během výuky jsme se dostali i na další věci
- když jsme skončili, povídali jsme si (konkretizovat, obecně, např.: o sourozencích, o fotbale, o kamarádech)
- ne
- jiné:

Co myslíte, že by partákovi/partákům pomohlo?

- kdyby jim to znovu vysvětlila paní učitelka
- kdyby měl doučování častěji
- kdyby se mohl doučit předchozí látku, která mu chybí
- kdyby se mohl věnovat něčemu jinému, tohle fakt nezvládá
- jiné:

Co byste doporučovali pro další doučování?

Co byste potřebovali vy?

Předkládáme také variantu kombinovaného dotazníku pro doučovatele i doučované děti, který jsme sestavili, v praxi však neověřili. Tento dotazník měli doučovatelé vyplňovat společně s dětmi.

Položky pro doučované děti:

1. Rozumíš látce lépe? *

- Vyznač na škále 1 (ano, zcela) až 5 (vůbec ne)

2. Co by ti ke zvládnutí látky pomohlo? *

- kdyby toho bylo méně
- místo, kde se mohu klidně učit
- další doučování
- Jiné:

Položky pro doučovatele:

1. Co jste dnes dělali? *

2. Jak hodnotíš dnešní práci? *

- parták se soustředil (kolik minut)
- udělal pokrok (uved' příklady)
- partáka to nebavilo (uved' příklady)
- nevěděla jsem, jak partáka motivovat
- nevěděla jsem, jak látku srozumitelně vysvětlit
- Jiné:

Konkretizuj prosím zaškrtnuté odpovědi v předchozí otázce.

3. Měli jste prostor i na další věci kromě učení? *

- během výuky jsme se dostali i na další věci (rozved'te v obecné rovině)
- když jsme skončili, povídali jsme si (níž prosím obecně popiš)
- ne
- Jiné:

4. Co myslíš, že by parťákovi pomohlo? *

- kdyby jim to znovu vysvětlila paní učitelka
- kdyby měl doučování častěji
- kdyby se mohl doučit předchozí látku, která mu chybí
- kdyby se mohl věnovat něčemu jinému, tohle fakt nezvládá
- Jiné:

Co bys doporučoval/a pro další doučování?

Zároveň byly studentky seznámeny s různými reflektivními technikami, které s dětmi pro zhodnocení společné práce používaly narázově (reflexe formou jednoho slova, škály v prostoru, využití obrázkových karet Dixit...).

S doučovatelkami byl v závěru prvního roku veden hloubkový kvalitativní rozhovor, s jehož výsledky se můžete blíže seznámit v závěrečné kapitole.

Průběh jednotlivých hodin vedených v rámci jedné školy byl shrnut ve fokusní skupině se všemi zapojenými pedagogickými pracovníky. Zde je zajímavé zmínit, že ve dvou třídách společné reflexe hodin v kruhu do svých výukových plánů zcela přirozeně zahrnuli starší parťáci, protože jsou na to zvyklí ze svých hodin.

3. TIPY PRO HLADKÝ PRŮBĚH (PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE, METODICKÁ DOPORUČENÍ, DALŠÍ INSPIRACE)

Příklady dobré praxe a praktické návrhy do konkrétních situací jsme zařadili na více míst v tomto textu, protože dobře ilustrují obsah jednotlivých kapitol. V této části se zaměříme na zásadní tipy a doporučení pro oblast dobrovolnictví, vrstevnictví, mentoringu a vzájemné komunikace. Nejde zde pouze o příklady dobré praxe, ale přinášíme i další nápady, které jsme během projektu nasbírali, i když třeba ještě nevyzkoušeli.

a. Dobrovolnictví

Ochota věnovat svůj čas, talent a úsilí druhým je jedním z pilířů konceptu hodnotového vzdělávání sestry Cyril Mooney. Dobrovolnictví nabízí žákům široké pole možností, jak v praxi uplatnit to, co znají a umí. Zároveň je často výzvou. Děti mají možnost zažít v reálném světě překážky nebo neúspěch, ale také poznat naplňující okamžiky práce, která má smysl. Vstup do reality má velký vzdělávací potenciál, protože staví děti do situací, kdy se musí rozhodovat, řešit problémy a učit se nové věci. Je mostem mezi znalostmi a dovednostmi na jedné straně a jejich uplatněním, rozvinutím schopností a projevením postojů na straně druhé.

Jednou ze zásadních součástí výchovy k hodnotám je schopnost poznat potřebu a umět na ni zareagovat. Ze zkušeností víme, že nejtěžší bývá identifikace potřeby v našem nejbližším okolí. Ke zcitlivění v tomto směru pomáhá právě dobrovolnictví.

V rámci projektu se zapojení středoškoláci (v případě vrstevnictví v jedné škole i žáci ZŠ) učí svoji práci také sami evaluovat. Získají tak širší perspektivu své práce, jdou více do hloubky a učí se v rámci práce s daty propojovat s vlastní prožitou zkušeností i jejími dopady. Pojetí dobrovol-

nictví v metodě HVCM je postaveno na doporučeních z praxe sestry Cyril. Schopnost zamýšlet se nad dopadem své práce, zvažovat potřebu a její dlouhodobost, udržitelnost pomoci i její případný dominový efekt je pro žáky středních škol důležitou životní zkušeností.¹

Projekt umožnil, že středoškoláci mohli zvolit, zda se své práci budou věnovat za honorář nebo dobrovolně – část z nich se rozhodla pro finanční ohodnocení, část doučovala bezplatně, za své úsilí získali dvojjazyčný certifikát potvrzující jejich zapojení do projektu. Z evaluace projektu vyplývá, že výše zmiňovaný vzdělávací potenciál dobrovolnictví je v mnoha směrech naplňován také v případě honorované práce.

Nicméně se spíše přikláníme k modelu, kde je doučování ze strany středoškoláků dobrovolnickou prací. A to zejména z důvodu udržitelnosti programu.

Varianta, jak blíže zprostředkovat středoškolákům zapojení do dobrovolnických aktivit může být jeho pevnější zařazení do programu školy. Některé školy to činí například zapojením do programu DofE, ale jsou i takové, které mají dobrovolnické aktivity v rámci volitelného nebo dokonce povinného předmětu. Další možností jsou jednorázové školní akce, které svým žákům umožní participaci, vystoupení z komfortní zóny a nabídnutí svých schopností i času. Rozhodně se přikláníme ke kontinuálnějšímu zapojení žáků. Poskytně jim detailnější vhled do dané situace a naplňuje jednu z důležitých zásad komunitní služby – pracuji ne podle toho, jak se to hodí mně, ale tak dlouho, jak to vyžaduje situace. Mluvíme-li konkrétně o doučování, je díky dlouhodobé spolupráci možné udělat koncepčnější plán či dělat změny tak, aby podpora byla pro děti co nejefektivnější.

Následující graf (zpracovala Lenka Dušková, UPOL) se týká inspirace, kterou doučovatelé čerpali v průběhu školení, a to nejen od lektorů, ale i vzájemným sdílením. Další tipy jsme shromažďovali také v průběhu mentorských setkání.

Načerpání inspirace doučovatelé vnímali nejen jako podporu v jejich aktuální práci s dětmi, ale také budování know-how, které mohou zúročit v budoucnu.

¹ Více o tom v článku sestry Cyril o pravidlech dobrovolnictví (připravujeme)

b. Vrstevnictví

Během setkávání řešily některé doučovatelky s dětmi problém se soustředěním, po příchodu z družiny v odpoledních hodinách nebylo tak snadné motivovat děti k práci. Některým doučovatelkám se osvědčilo opakovat na úvod stejný rituál – zahrát si hru, poslechnout písničku, která byla předělem mezi volným časem a společnou prací.

V rámci internetové bezpečnosti jsme také řešili problém propojení dětí a doučovatelů na sociálních sítích. Může jít o velmi praktický komunikační prostředek mezi parťáky, zároveň v případě některých sociálních sítí může jít o porušení hranic soukromí jedné či druhé strany. Formu komunikace v tomto směru je tedy dobré zvážit předem. Hlavní otázky při rozhodování mohou být, zda je platforma (Instagram, Facebook) používána také pro soukromou komunikaci a připojení dalších lidí jim tak dá nahlédnout do soukromí (propojí je s dalšími přáteli, umožní jim sledovat soukromý obsah), časové limity komunikace (chcete být dostupní neustále? Umožní vám platforma toto limitovat?). Pokud se s dětmi na nějaké formě komunikace a jejich případných omezeních doučovatelé

domluví, měli by pak být dostupní. Pracovali jsme i s variantou, kdy mezi dětmi a doučovateli žádný přímý komunikační kanál není.

c. Mentoring

Ač v původním projektu bylo počítáno s mentorskými konzultacemi v průběhu jednotlivých školení či individuálně, praxe nám přinesla potřebu zařadit mentorská setkání i mezi jednotlivá školení. Jejich zařazení do standardního harmonogramu programu doporučujeme a rovněž považujeme za důležité zdůraznit doučovatelům, že se mohou na mentora obrátit kdykoliv si s něčím nebudou vědět rady.

Navrhujeme jako základ zařadit tři až čtyři mentorské konzultace, a to zejména mezi třetí a čtvrté a dále mezi čtvrté a páté školení.

Jde o setkání trvající maximálně hodinu. Účastní se jich doučovatelé, mentor a metodik (lze realizovat v osobní nebo on-line podobě).

Pokud budete mít v programu více mentorů, přikláníme se k setkáním vždy ve složení jeden mentor a jeho svěřenci.

Mentor by měl průběžně sledovat evaluační dotazníky z jednotlivých hodin, aby si na doučovatele mohl připravit otázky vztahující se konkrétně k jejich práci.

V úvodní části mentorských setkání dostali prostor vždy středoškoláci, aby sami popsali, jak jejich práce probíhá, jakým problémům čelí, v jaké oblasti by ocenili podporu.

Následně jsme společně hledali cestu, jak jednotlivé problémy vyřešit.

Narazili jsme například na problém s nekázní, častým používáním sprostých slov, nedostatečnou znalost češtiny. Pokud je to možné, je skvělé přizvat odborníka z dané školy (výchovnou poradkyni, pedagožku pracující s dětmi s OMJ, školního psychologa, sociálního pedagoga), případně středoškoláky odkázat na dostupné materiály (vzdělávací videa, publikace). Právě tuto vzdělávací podporu několik zapojených středoškolaček velice ocenilo.

d. Vzájemná komunikace

Oslovení dětí

Z naší zkušenosti vyplývá, že jsou-li o možnosti doučování informováni pouze rodiče (plakátky, e-mail, další formy komunikace běžné v dané škole), mohou nám vypadnout právě ty děti, pro které může být doučování důležitou podporou. V těchto případech je velice důležité osobní doporučení učitele, vybídnutí dítěte i jeho rodičů, aby se programu zúčastnilo, případně dovysvětlení podrobností. Funkční mohou být také například návštěvy středoškoláků ve třídách během výuky.

Osvědčilo se nám seznámit děti s krátkými medailonky doučovatelek, věděly už tak předem, kdo na ně čeká. Možností je také návštěva budoucích doučovatelů v hodinách přímo během výuky (v našem případě to bylo on-line).

Důležitá je také práce s očekáváním doučovatelů – je třeba připravit je na možnou nižší motivaci dětí, na to, že na smlouvenou hodinu dítě nedo-razí nebo že mohou čelit problémům chování dětí.

Při úvodních setkáních velice doporučujeme jasně nastavit pravidla spolupráce, seznámit děti s průběhem a strukturou hodin i cílem setkávání. Domluvit se s dětmi například o tom, jak mají doručovatelky oslovovat.

Komunikace mezi doučovatelí, mentorem a metodikem

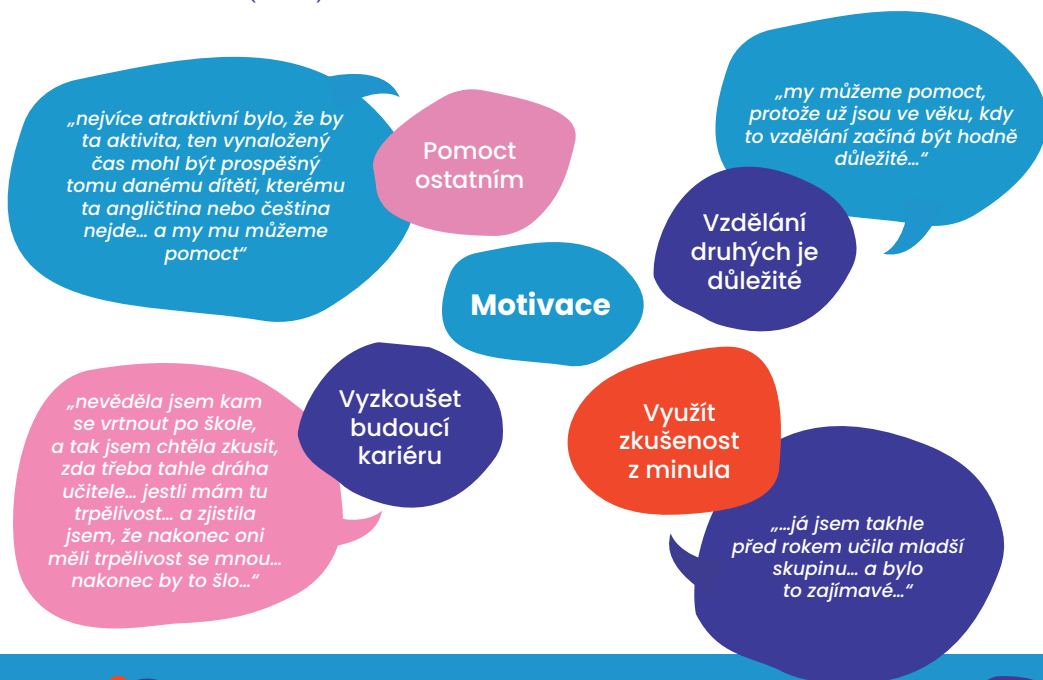
Doporučujeme zvolit takový komunikační kanál, který vám umožní být průběžně v kontaktu. My jsme zvolili Messenger. Bylo tak možné například informovat včas doručovatelky o nemoci dětí a zrušených hodinách, ale také o aktuálních potřebách dětí, které vznikly třeba v den konání doučování. Zároveň jsme díky zprávám z jednotlivých setkání mohli okamžitě reagovat se zařazením mentoringu nebo úpravou programu následujícího školení.

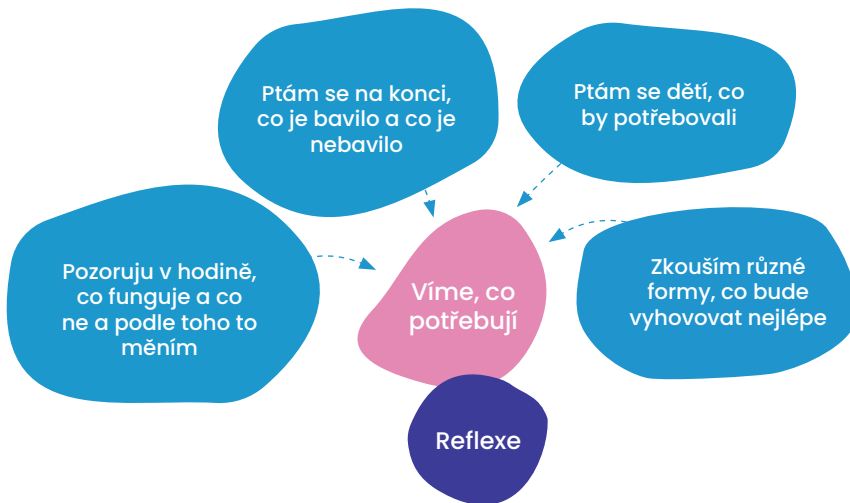
4. VYHODNOCENÍ PROJEKTU

Celkově se programu zúčastnilo 11 středoškoláků ze třech středních škol, tři gymnazistky byly do programu zapojeny po celou dobu jeho trvání. Programem prošlo včetně vstupů do hodin a vrstevnického učení v rámci školy bezmála 100 dětí. Pravidelnými uživateli programu bylo v průběhu dvou školních let 20 dětí (některé přestávaly chodit, nové se zapojovaly postupně, například v souvislosti se stěhováními). Na vrstevnickém programu v rámci školy se podílely dvě paní učitelky a jedna asistentka pedagoga.

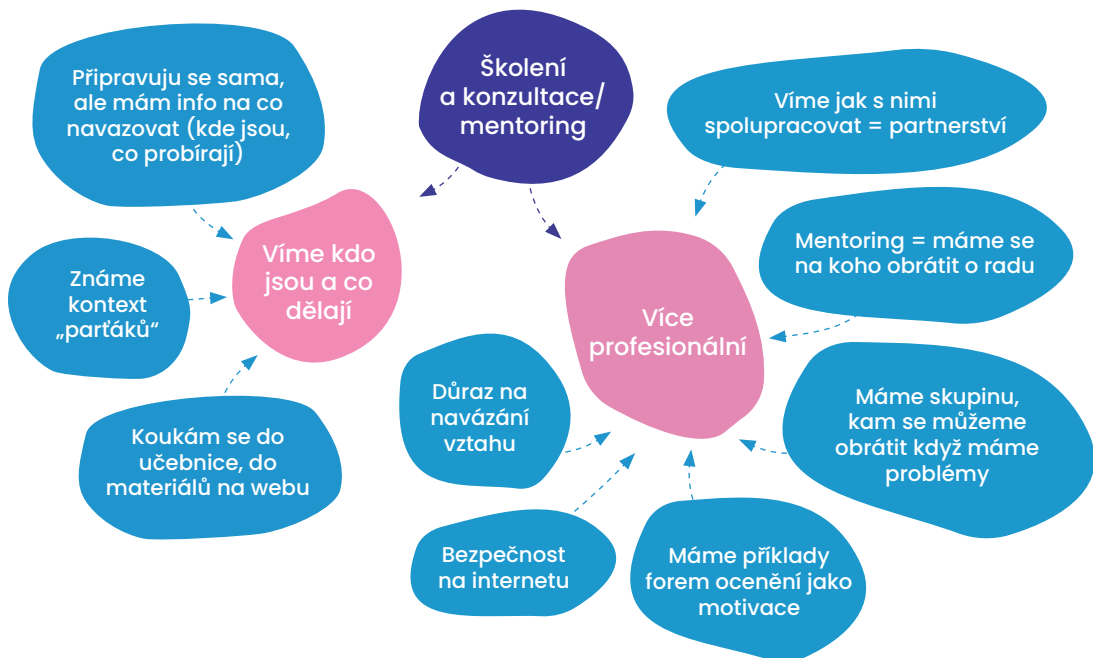
Vyhodnocení projektu s jednotlivými aktéry probíhalo v několika fázích a různým způsobem.

Zde několik grafů, které shrnují výsledky fokusní skupiny vedené Lenkou Duškovou (UPOL) v červnu 2021.

V čem je to jiné?

Následující graf odráží, nakolik bylo pro středoškolačky důležité pravidelné zařazení reflexe, průběžnost školení a mentorských setkání.

Projekt Mr. Teacher přinesl kompaktní a intenzivní spolupráci pestré škály aktérů. Číslo zapojených lidí v jednotlivých rolích nepředstavují reprezentativní vzorek pro obecnější závěry. Přesto věříme, že nasazení všech zúčastněných, jejich ochota vzdělávat se k danému tématu teoreticky a zkusit nové věci v praxi, přináší mnoho velice konkrétních postřehů a postupů, které mohou být inspirací dalším.

Zpracovala Michaela Stoilova